

miek en lichaamshouding, in manier van bewegen, ook in stemplaat-sing, -flectie en volume. De improvisatie verloopt aanvankelijk speels en plezierig; wanneer het verwijten geïntroduceerd wordt gaat men er keihard tegenaan, tot handgemeen toe. Het verzoenen wordt opnieuw eerst lichamenlijk gezet: het veronderstelt een andere lichaamshou-ding, het gebruik van andere spie-ren. Weer valt de nauwgezetheid op waarmee emoties lichamenlijk geana-lyseerd worden én de radicaliteit: de acteurs concentreren zich tot het he-le lichaam 'verzoent' tot de tenen toe. Jan Ruts controleert of er geen dode plekken zijn, corrigeert hou-dingen, moedigt aan terwijl de spanning zich ophooft, "doorgaan, nog even." Naadloos wordt de ver-wijter terug ingebracht ('adem in-houden', 'rood worden'), de acteurs beven over het hele lijf, trillen tot barstens toe, de tekst die dan komt is van een enorme geladenheid, te-gelijk organisch uit de lichamenlijke spanning ontstaan.

Kan je die zeer sterke emotioneel-lichamelijke belasting als acteur al-tijd opnieuw waarmaken om de emotionele waarheid op de scène te zetten?

Jan Ruts: "Dat moet wel. Want het publiek is niet dom en merkt wanneer iets vals is of louter techni-sch nagespeeld. Als acteur ben je gedoemd om iedere dag opnieuw iets origineels te brengen, te werken met de emoties van het moment. Maar er zijn weinig acteurs die dat kunnen, die zo ver durven gaan. Ju-lien Schoenaerts is een zeldzaam voorbeeld".

Is er een verband met de emotionele echtheid waarnaar Stanislavski in de acteerbenedering naar streefde?

"De psychotechniekklassen base-ren zich voor een belangrijk deel op Stanislavski en Strasberg. Ik probeer wat Strasberg voor de film ont-wikkeld heeft door te trekken naar theater zonder in psychologisch realisme te vervallen. Ik ben namelijk zelf altijd teleurgesteld over de gangbare mime: dat is wel leuk als versiering, maar heeft zo weinig te vertellen. Met het sterk uitzetten van de psychotechnische lijn wil ik daaraan iets doen. Een verschil met Stanislavski en Strasberg is wel dat ik minder rationeel werk, minder een beroep doe op het geheugen als bewaarplaats van het emotionele le-ven, dan wel uitga van fysieke im-pulsen."

Door zo naar de diepte te boren raak je therapeutisch terrein. Waar ligt de grens met het artistieke?

"Ik ben zelf van opleiding thera-peut geweest en heb me daar altijd in het artistieke werk tegen afgezet. Ik keer daar nu van terug. Je moet als acteur het onderste uit de kan kunnen halen en dat veronderstelt een enorme zelfkennis. Daar zitten een heleboel pijnlijke momenten in die maken dat het op therapie gaat lijken, maar wat ik doe is jezelf ont-dekken in functie van spel zodat je als acteur impact krijgt. En soms moet je daarvoor eens een grens durven verleggen, als je maar weet tot waar het zuiver blijft en dat het criterium de spelkwaliteit is."

Je bent vooral geïnteresseerd in het irrationele veld?

"Au fond, waarom doe je dat? Ja, omdat theater een medium is waardoor je het onbewuste kunt pakken. De verbinding van lichame-lijkheid en het onbewuste weten en voelen, dat zoek ik in het theater. Wetenschap kan uitleggen en be-schrijven, maar de ervaring en de sensatie kan je enkel in theater mee-maken, ontbreekt zelfs voor een groot stuk in het maatschappelijke leven."

"Het irrationele is wat eigen is aan de kunst. Dat ligt ook aan de basis van het zoeken naar de taak van het lichamenlijk theater: die ligt niet in de imitatie van de taal, dan krijg je pantomime en da's een ramp. Wat kun je lichamenlijk méér uitdrukken? Lichamenlijk theater is gedoemd om te vertolken wat ver-borgen is, het moet grenzen verken-nen. B.v. de grens tussen lachen en wenen. Dat kan niet met een tekst. Daar ligt onze kracht. Als die ont-wikkeld wordt, krijg je een hele mooie kunst."

Maak je dan geen tweede reductie? Tegenover een overwegend verbaal theater stel je een overwegend licha-melijke kunst?

"Ik zit natuurlijk in een proces. Wat ik nu kan doen moet nu gebeu-ren. Jacques Lecocq zegt dat er twee momenten zijn dat lichamenlijk thea-ter, dans e.d. belangrijk worden in een cultuurgeschiedenis: bij het be-gin van een nieuwe cultuur wanneer de mensen nog niet over een ontwik-kelde taal beschikken en zich uiten via het lichaam; en op het einde van een cultuur, de decadentie, wanneer de woorden niet meer gedekt wor-den door inhouden of niemand ze nog gelooft. Dan wordt terugge-

keerd naar het fysieke contact. Ik denk dat dat cultuurhistorisch juist is."

En waar bevinden we ons nu?

"Decadentie, dat kan niet an-ders."

De bedoeling van de opleiding is minder pedagogisch dan artistiek. Je wil het theater veranderen?

"Ongetwijfeld. Alleen denk ik dat ik zeer pedagogisch werk, ik ben zeer gevoelig voor wat in de studen-ten omgaat. Het is een moeilijk en interessant terrein, het onderwijs en de kunst. Eigenlijk geldt voor kunstonderwijs hetzelfde als voor antipsychiatrie: je moet de vastge-zette instituties voor psychotische mensen durven overhoop halen. Dat probeer ik te doen."

GEGEVENS

Docenten: Jan Ruts, Lucas Vanden Abeele, Ludo Van Passel.

Aantal uren: 15 u. per week

Prijs: 3.500 fr. per maand

Adres: Jan Ruts, Arendstraat 52, 2018 Antwerpen, tel. (03) 230 56 97.

Luk Van den Dries

NOTEN

- (1) Het feit dat enkel reeds functione-rende scholen in aanmerking kwa-men brengt mee dat de nieuwe oplei-ding 'Begeleid(st)er kunstzinnige vorming' georganiseerd door het In-stituut Kunstzinnige Vorming niet aan bod komt. De opleiding vertoeft inhoudelijk in de buurt van de 'Do-cent Drama Opleiding' en duurt twee jaar. Informatie bij InKuVo, Veeweydestraat 24-26, 1070 Brussel.
- (2) In de betekenis die Henri Meschon-ic aan het begrip 'forme-sens' geeft. Zie *Pour la poétique* (Galli-mard, Paris, 1970).
- (3) Amerikaanse naturalistisch acteer-benedering, gebaseerd op de the-rieën van Stanislavsky en voorna-melijk toegepast in de Actor's Stu-dio; een school, in 1957 gesticht door o.a. Elia Kazan en Robert Le-vis en geleid door Lee Strasberg, die heel wat filmberoemdheden zal afle-veren. De methode berust op identi-ficatie met de rol vanuit een (imagi-naire) herbeleving van emotie en motivatie.
- (4) Renier Niëns in *Speltribune*.